

Uwagi do dalszych prac nad projektem ustawy o NIT po konferencji w dniu 4 lipca 2017 r.

1. MNiSW nadal podtrzymuje, że instytuty badawcze wchodzące do NIT nie będą jednostkami naukowymi. Nie ma racjonalnego uzasadnienia do odebrania instytutom badawczym roli naukowej. Pozbawienie instytutów badawczych działalności naukowej powoduje wiele zagrożeń. Powstaje problem dostępności do środków na badania naukowe dla tych instytutów w kraju i w UE. Nielimitowane środki mogą otrzymywać tylko jednostki naukowe, których nie dotyczy pomoc publiczna. Ponadto odebranie instytutom NIT roli naukowej osłabi ich pozycję i konkurencyjność w kraju i na arenie międzynarodowej.
2. MNiSW niepotrzebnie tworzy skomplikowane i ryzykowne rozwiązania wynikające z odebrania instytutom badawczym roli naukowej. Utrata naukowości instytutów badawczych wchodzących do NIT utrudni lub uniemożliwi rozwój pracowników tych instytutów. Dotyczy to w szczególności młodych pracowników naukowych (obecnie asystentów lub doktorów). Projekt ustawy o NIT zakłada dwuetatowość niektórych pracowników NIT (instytut – uczelnia). Jest to tworzenie sztucznych związków instytutów z uczelniami, zwłaszcza że uczelnie ograniczają dwuetatowość swoich pracowników. Dwuetatowość nie jest dobrym rozwiązaniem. Pracownik danej jednostki powinien utożsamiać się z jej celami działania i pracować na rzecz rozwoju tej jednostki.
3. MNiSW niepotrzebnie dąży do sztucznego wzmocnienia uczelni kosztem instytutów badawczych wchodzących w skład NIT. Na przykład przeniesienie afiliacji publikacji pracowników instytutów badawczych wchodzących do NIT na rzecz uczelni pogorszy konkurencyjność instytutów badawczych. Nie można akceptować zasady publikowania wyników prac badawczych prowadzonych w danym instytucie z afiliacją wybranej uczelni, która nie uczestniczyła w badaniach i nic nie wniosła do tej publikacji. W ten sposób będą sztucznie zwiększane osiągnięcia naukowe uczelni. Takie rozwiązanie jest niezgodne z zasadami etyki w nauce opublikowanymi w „Kodeksie etyki pracownika naukowego”, Wydawnictwo PAN, Warszawa 2017 (rozdział 3. Dobre praktyki w badaniach naukowych).
4. Obecnie, w związku z nowelizacją ustawy o instytutach badawczych, w instytutach badawczych powoływane są nowe rady naukowe, które według MNiSW w instytutach NIT przestaną pełnić funkcję rad naukowych. Czy jest celowe zmienianie roli rady naukowej w instytucie badawczym? Instytuty powinny zachować swoją rolę naukową i tak jak dotychczas powinna w nich działać rada naukowa. Nie ma racjonalnego uzasadnienia pozbawienie instytutów rad naukowych.

5. Nielimitowane ustawowo wynagrodzenia zarządu NIT i organów doradczych NIT budzą emocje i zastrzeżenia na tle obowiązującej ustawy „kominowej”. Powinny być uregulowane w ustawie lub w formie ustawowej delegacji do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów, określającego zasady wynagradzania.
6. Odebranie instytutom niewchodzącym do NIT środków na badania wyprzedzające pogorszy ich konkurencyjność. Dotacja budżetowa dla instytutów badawczych będących jednostkami naukowymi powinna podlegać regulacjom zapewniającym wsparcie finansowe co najmniej na obecnym poziomie.
7. MNiSW niepotrzebnie dąży do zniesienia ustawy o instytutach badawczych, która zawiera korzystne i sprawdzone rozwiązania w zakresie funkcjonowania instytutów badawczych (z wyjątkiem zmian wprowadzonych w ostatnich dwóch nowelizacjach). Ustawa o instytutach badawczych powinna być nadal podstawą funkcjonowania instytutów badawczych.
8. MNiSW niepotrzebnie dąży do ograniczenia dostępności instytutów badawczych niewchodzących w skład NIT do środków na badania naukowe. Tworzy to uzasadnione wrażenie dyskryminacji. Środki na badania (jednostkom lub badaczom) powinny być przyznawane w drodze konkursów otwartych dla wszystkich jednostek naukowych.

Prof. Leszek Rafalski

Warszawa, 7 lipca 2017 r.